

Dansk Flygtningehjælp
Repræsentantskabsmødet
27. maj 2010

Formandens mundtlige beretning til

Dansk Flygtningehjælps

Repræsentantskabsmøde den 27. maj 2010

Indledning

I vedtægterne står, at jeg som formand skal komme med en beretning. Og det er jeg rigtig glad for - af flere årsager: Dels er det en fin mulighed for at skue tilbage og gøre status, dels er det også en god mulighed for at skue frem. Og det er også en anledning til at få debatteret og forklaret nogle af de spørgsmål, der trænger sig på i Dansk Flygtningehjælp.

Endelig kan jeg jo også forsøge at profilere mig selv - så jeg måske står lidt stærkere, når vi kommer ned til dagsordenens pkt. 6.

Skulle jeg give en ultrakort årsrapportering, ville den lyde noget i retningen af: 1. Problemer er der mange af - eller udfordringer, som det nu så smukt hedder, men det betyder nogenlunde det samme. 2. Flygtninge og andre svage grupper i Danmark og i udlandet har i høj grad brug for støtte - både materielt og åndeligt - og ikke mindst brug for, at nogle går i brechen for dem. 3. Disse roller udfylder Dansk Flygtningehjælp - sagt i al beskedenhed - rigtig godt. 4. Takket være en dygtig ledelse og engagerede medarbejdere har Flygtningehjælpen været relevante i forhold til flygtingenes behov - og Flygtningehjælpen har oven i købet formået at styrke sit økonomiske fundament, så vi står bedre rustet og friere til at arbejde for at fremme varige løsninger på flygtningeproblemer.

Nu skal det ikke udvikle sig til en ren roseklub - det vil harmonere dårligt med den danske mentalitet, men jeg synes alligevel, det er på sin plads, at vi hviler en smule på laurbærrerne. Man skal huske at fejre sine sejre, sagde en managementcoach på et kursus, hvor jeg for nylig havde forvildet mig ind. Så derfor, læn jer lidt tilbage i bevidstheden om, at I er med i en organisation, som efter min mening gør det ret godt. Men selvfølgelig skal det ikke udvikle sig til, at vi bliver selvfede - som det vist hedder på moderne dansk.

For en uge siden var vi fire fra Flygtningehjælps forretningsudvalg, der var i Kosovo, hvor vi havde lejlighed til at følge det arbejde, som Flygtningehjælpen udfører

- og som vi har mast på med de sidste 12 år. Flygtningehjælpen har været med hele vejen - fra akut nødhjælp, over midlertidige opholdssteder, genopbygningsaktiviteter, indkomstskabende aktiviteter - og nu genbosætning af de mange fordrevne. Vi så, hvordan serbere kom hjem til det sted, som de havde forladt under konflikten for 11 år siden - og så hvordan Flygtningehjælpens medarbejdere professionelt og med empati og forståelse hjalp de hjemvendte - og der var også hjælp og saglig bistand til de kosovo-albanere, der var flyttet ind i serbernes huse, som nu skulle forlades. De fordrevne var helt almindelige mennesker, der blot ønskede at leve som folk flest - i fred og fordragelighed. De følte, at de havde været brikker i et større magtspil, som de ikke havde indflydelse på eller interesse i.

Da vi sagde farvel til vores medarbejdere i Kosovo, tror jeg den overvejende følelse i forretningsudvalget var stoltheden over at være en lille del af det flotte arbejde, som Flygtningehjælpen har udført i Kosovo i nu mere end et årti. Den følelse vil vi gerne dele med repræsentantskabet - da forretningsudvalget jo blot er repræsentantskabets forlængede arm.

Men I slipper ikke med den ultrakorte rapportering og de mange smiley's, som vel-fortjent kan uddeles. Jeg vil gerne fortælle lidt mere detaljeret om vores arbejde - og håber, at det sammen med vores skriftlige årsberetning kan give anledning til kommentarer og debat. I den sammenhæng vil jeg gerne gøre opmærksom på, at sidste års debat - der især blev startet af Knud Vilby - har betydet, at årsrapporteringen er ændret væsentligt - og at fortalerarbejdet er kommet tydeligere på Flygtningehjælpens dagsorden. I dag har vi også et punkt 5, hvor Andreas Kamm vil redegøre for vores fortalerindsats og politik på området. Så kommentarerne på sidste repræsentantskabsmøde blev hørt og har givet sig udtryk i ændringer.

2. Udfordringer nationalt og internationalt.

Det helt store tema for Dansk Flygtningehjælp i forhold til medier og fortalerarbejdet i 2009 var de afviste irakiske asylansøgere. Hjemsendesaftalen mellem Irak og Danmark fra maj sidste år betød, at medierne gik massivt ind i sagen.

Dansk Flygtningehjælp navigerede både i medierne og juridisk efter UNHCRs retningslinier og Flygtningehjælpens internationale afdelings viden om forholdene både i Irak og nabolandene. Også her har vi haft fordel af, at vi arbejder med temaer nationalt og internationalt. Hjemsendesaftalen var problematisk, fordi den betød, at Danmark også ville sende irakere retur til de provinser, FN advarede mod at hjemsende til. Og fordi der blandt de afviste f.eks. var enlige kvinder og minoriteter, der ville være i fare, hvis de blev sendt tilbage til øvrige dele af Irak.

Flygtningehjælpen sørgede både før og efter aftalen for at få genoptaget en lang række sager for de afviste irakere. Det arbejde har betydet, at i alt 266 sager er søgt genoptaget - og på baggrund af behandlingen af 78 sager har mere end 100 irakiske asylansøgere indtil nu fået omgjort deres afslag og dermed opnået asyl.

Dansk Flygtningehjælp har længe beskæftiget sig med de irakiske asylansøgere i Danmark, fordi de har været blandt de grupper, der år efter år har befundet sig i et vakuum i danske asylcentre. Det samme gælder f.eks. afviste asylansøgere fra Iran

og Somalia. Det er asylansøgere, som Danmark ikke mener har brug for individuel beskyttelse, men som ikke kan hjemsendes. De afviste asylansøgere lever i årevis under forhold, der er tænkt som midlertidige - uden mulighed for at forbedre egen situation og med en meget stor usikkerhed for fremtiden. Det gør mange – både børn og voksne – syge.

Nu er der en aftale med Irak. Men ingen udsigt til, at det bliver realistisk at lave en aftale med fx Iran eller endnu mindre med Somalia. Den nuværende overgangsregering i Somalia har ikke kontrol over landet og kan ikke love beskyttelse til nogen. Det ved vi, for vi er i Somalia – og i de omkringliggende lande -, hvor vi arbejder med at sikre overlevelse, beskyttelse og øge de fordrevnes muligheder for at klare sig selv.

Inden for de seneste tre år er antallet af somaliske flygtninge i regionen næsten tredoblet fra 720.000 til nu over 2 millioner. Der er tale om en humanitær katastrofe. Flygtningene befinder sig i Somalia eller i overfyldte flygtningelejre i Kenya, Yemen og Etiopien.

I december 2009 mødte Andreas Kamm og jeg i Yemen nogle af de somaliske flygtninge, der var blevet fanget i krydsilden i Mogadishu. Den somaliske kvinde Sirad fortalte, hvordan hendes mand var blevet dræbt, og hvordan hun og hendes to ældste børn havde taget flugten mod Yemen i et desperat forsøg på at komme i sikkerhed og skaffe arbejde, så hun kunne forsørge børnene, når nu manden ikke levede længere. Især rejsen over det Røde Hav havde hun frygtet - sidste år blev mere end 400 flygtninge smidt overbord og døde ifølge de officielle tal. De faktiske tal regnes for at være langt højere. Men Sirad og hendes to børn klarede sig. Vi mødte dem samme dag, de kom ind på den arabiske halvø i Yemen. Sirad klarer nok ikke den videre tur til Vesteuropa, men andre kæmper sig gennem de arabiske lande for at ende på vores dørtærskel - som asylansøgere, men porten til Europa er lukket.

UNHCR er netop kommet med nye retningslinier for, hvordan lande som Danmark bør behandle somaliske asylansøgere. Her står det klart, at ansøgere fra blandt andet syd og central Somalia bør gives en form for beskyttelse. Det standpunkt bakker vi op om, som vi bakkede op om UNHCR's vurderinger omkring Irak. Men vores synspunkter falder ikke altid i god jord hos de danske myndigheder.

Det seneste såkaldte serviceeftersyn af udlændingelovgivningen har ikke fjernet uoverensstemmelserne mellem UNHCR's vurderinger og dansk lovgivning. For selvom man kun kan glæde sig på vegne af de udlændinge, der har ressourcerne til at komme hurtigere frem til statsborgerskab via det foreslåede pointsystem, så sker det på bekostning af en lang række flygtninge – og indvandrere – der f.eks. kommer med en sparsom skolebaggrund eller traumer i bagagen. Hovedparten af dem vil, efter at ændringerne er effektueret, stå helt uden mulighed for at opnå permanent ophold i Danmark eller statsborgerskab.

Lovændringen vil også betyde en klar udhuling af muligheden for at opnå humanitært ophold i Danmark.

De forhold er blandt dem, Dansk Flygtningehjælp har gjort opmærksom på i vores hørings svar til ministeren. Desværre fik vi reelt kun 7 arbejdsdage til at lave et kvalificeret hørings svar til de mange lovændringer og fodnoter. I alt de tre lovforslag på tilsammen 150 sider.

Senest har vi set endnu et udspil fra Regeringen og Dansk Folkeparti. Det vil på nogle punkter ramme de mennesker, der har det allersværest - her i det danske samfund og internationalt.

Internationalt fordi der spares på ulandsbistanden. Med en procentuel regulering af bistanden, skulle man jo mene at reguleringen var til stede - rimelighed eller ej - så verdens fattigste fik mindre i tider, hvor den danske økonomi generelt havde det svært. Men det har ikke været nok, så nu ryger ulandsbistanden ned fra 0,84 procent af Danmarks bruttonationalindkomst - til 0,76.

I Danmark skal alle også rammes jævnt - hedder det sig. Men de helt store tabere er dem, der intet har at give af - flygtninge på starthjælp.

I forvejen hører vi fra kommunerne, at starthjælpen - det vi byder nye flygtninge i Danmark at leve for - er så lav, at det faktisk er umuligt for mange at klare sig på det grundlag.

Nu bliver det endnu sværere for de af familierne, der har børn. Børnechecken skal beskæres - og der bliver ikke tale om en indtægtsregulering, som vel ville have været det naturlige. Nej, i stedet er der sat et maksimum beløb på 30.000 årligt. Det lyder jo som et pænt beløb, men vi ved, at familien på starthjælp med tre eller flere børn, har været helt, helt afhængige af børnechecken for at kunne få mad på bordet til børneflokken. De familier og deres børn kommer nu til at betale dyrt for den danske genopretningsplan.

3. Det internationale arbejde

Endnu en gang kan vi konstatere, at verden ikke er blevet et lettere sted at gennemføre humanitær hjælp til flygtninge og fordrevne. Det er generelt blevet vanskeligere at få adgang til de forfulgte - især de såkaldt internt fordrevne. Det kan være besværligt at blive accepteret af myndighederne, og hjælpen skal ofte leveres i områder, hvor sikkerheden er endog meget ringe. Dette forhold har sit tydeligste eksempel i det centrale og sydlige Somalia, hvor vi i øjeblikket ikke kan have internationale medarbejdere, men må fjernstyre det store fødevareprogram, som udføres af lokale medarbejdere.

Problemerne blev belyst af den diskussion, der fandt sted herhjemme og internationalt før påske. Kritikere hævdede, at FN systemet havde et "spild" på over 40 procent på deres hjælp - et spild, der angiveligt skulle henføres til en art betaling for sikkerhed til nogle af de grupper, som deltager i den somaliske konflikt.

Kritikken, som senere i nogen grad er blevet imødegået, strejfede også Dansk Flygtningehjælp, der blandt andet har et program, der leverer et dagligt måltid til

80.000 fordrevne. Grunden var – og er – at vi samarbejder med en lokal NGO, som var omfattet af FN-kritikken.

Det er oplagt, at det er ekstremt vanskelige forhold at arbejde under, men holder vi og andre organisationer op, så lader vi mange flygtninge i stikken - så er junglelovens barske orden en uomgængelig realitet. Så vi fortsætter, så længe det er muligt. Og vores spildprocent er ikke 40, men måske snarere 5 - 10 %, hvilket er acceptabelt. Vi gør alt for at kontrollere, evaluere og følge op, men det vil være naivt at tro, at vi kan hver gang nå i mål med 100 % af assistancen i Somalia.

På trods af de generelt vanskeligere vilkår for det internationale hjælpearbejde, så er vores eksisterende programmer videreført, og nogle har endda kunnet ekspandere betydeligt, og vi har også etableret os nye steder - i Indien, Myanmar og Congo.

Vores minerydningsaktiviteter er også i god gænge - selv om der heldigvis ser ud til at blive færre opgaver i fremtiden. Vi har netop i sidste uge fået knap 8 millioner fra Mærsk til minerydning i Afghanistan og en ny stor donor – Australien – har givet et millionbeløb til arbejdet i Uganda. En donation, som betyder, at vi kan være med til at fjerne de sidste miner i landet.

4. Integrationsarbejdet

Dansk Flygtningehjælp gør fortsat alt, hvad vi kan for at sætte vores præg på det danske integrationsarbejde, som jo er et kommunalt ansvar. Vi byder på kommunale integrationsopgaver og holder et særligt fokus på de svage grupper. Vi tror på, at vi med den erfaring og ekspertise vi har, kan give "added value", og at vi dermed er med til at gøre integrationen bedre og mere menneskelig. Et af de områder, hvor vi er de allerstørste, er skolenetværket, Lærdansk, hvor vi nu underviser fra i alt 17 sprogcentre. Det er et område, hvor vi er med helt fremme rent teknologisk og innovativt - og hvor virkelig god ledelse har betydet, at de veldrevne centre faktisk også har givet et flot overskud, som kan anvendes til styrkelsen af vores arbejde for flygtningene.

På grund af vores brede tilstedeværelse både på skoleområdet og i det øvrige integrationsarbejde, kan vi bringe gode erfaringer rundt i det kommunale landskab, og vi kan udvikle forskellige faglige områder sammen med enkelt kommuner, f. eks. vedrørende kvalitetsarbejdet, studier af særlige problematikker om elevers ophør med undervisning, besparelsesinitiativer m.v. Alt sammen til gavn for deltagerne i de kommunale integrationsprogrammer.

5. Frivilligarbejdet

Frivilligarbejdet, som nu gennemføres fra en nydannet afdeling, "Asyl & Samfund", er desværre blevet beskåret i sit bevillingsgrundlag. De kommende to år er tilskuddet fra Integrationsministeriet 11 mio. årligt - hvor det tidligere var omkring 16 mio. kr. årligt. De frivillige yder heldigvis fortsat en uvurderlig indsats, og vi er da også fortrøstningsfulde i forhold til den fremtidige finansiering. Den ministerielle bevilling kan suppleres med donationer fra fonde, kommunale aftaler og forhåbentlig også

med ressourcer fra lokale erhvervsvirksomheder.

De frivilliges resultater er fortsat overbevisende. Mellem 6000 og 7000 børn får lektiehjælp, der er mere end 3000 kontaktfamilier – og sådan kunne jeg blive ved. Meget flot og et meget vigtigt bidrag til ”integrationen i Danmark”.

Min søn Hans på 15 år besøgte i december drengeklubben på Glasvej ude i Nordvest. Han så selvfølgelig de jævnaldrende drenge gennem sine briller, og han skrev følgende om besøget:

”Drengene, der går i klubben, er der blevet set skævt til hele deres liv. Hver gang drengene går i en gruppe, bliver de betragtet som en bande. Vi dømmer drengene uden at have mødt dem, og hvis alle har dømt dem på forhånd, jamen, så bliver drengene sådan, som vi allerede har dømt dem til.

En af drengene sagde, at han ikke troede, at der ville være nogen voksne, der ville være sammen med ham uden at få penge for det”

Imødekommenheden vises ved, at frivillige – som på Glasvej i Nordvest – kommer og viser, at de faktisk godt vil give drengene tillid og respekt. Ved den frivillige indsats får man afmonteret argumentet om, at ”du får også penge for det – det er derfor, du kommer”.

Ved frivilligheden ser drengene, at her er faktisk nogle, der ikke dømmer, men bekymre sig om dem – ikke er ligeglade. De frivillige satser en del af sig selv, her er nogle mennesker, som gør en indsats for drengene – uden at få noget igen: Andet end gensidig tillid eller venskab. Det mærker drengene efter nogen tid – og det er helt afgørende for integrationen og for håbet for fremtiden. Sådan er også frivilligindsatsen andre steder i vores integrationsarbejde.

Vi har måttet finde andre løsninger på Dansk Flygtningehjælps kulturarbejde, og som vi skal drøfte senere i dag, er der også nogle få aktiviteter, som vi endnu ikke har fundet udvej for at videreføre.

6. Asylarbejdet

Vi siger tit, at i asylafdelingen – nu en del af den nævnte nye afdeling, Asyl & Samfund, – ligger arvesølvet. Og arvesølvet er den asylretlige kompetence, som på mange måder bærer hele Flygtningehjælpen som en rettighedsbaseret organisation. Som tidligere nævnt har vi siden sidste års repræsentantskabsmøde haft stærkt fokus på fortalrarbejdet, og fortalervirksomheden er jo netop dette at tale flygtninge og fordrevnes sag med udgangspunkt i fundamentale rettigheder – det er her, at juristerne i Asyl & Samfund udgør rygraden. Vi har etableret den nye afdeling og dermed skabt en bedre mulighed for at støtte det store frivillignetværks deltagelse i arbejdet i lokalområderne.

På asylområdet mærker vi i øvrigt et stigende behov for vores rådgivning – både fra asylsøgere og fra flygtninge, som ønsker vejledning i forbindelse med repatriering.

7. Stabsafdelingerne

Om stabsafdelingerne – eller husets støttefunktioner - vil jeg ikke sige så meget. Egentlig vil jeg blot sige tak for den gode og stabile indsats, der ydes – både fra Ressource- & Udviklingsafdelingen og fra Kommunikations- & Indsamlingsafdelingen og fra Generalsekretariatet. Indsatsen er jo med til at sikre hjælpen.

Så, tak for den flotteste års afslutning, vi hidtil har set. Revisionen har ikke haft mange kommentarer. Jeg hæftede mig ved to ting. Dels en revisionsprotokol uden forbehold, men også ved den ros, Flygtningehjælpen faktisk fik på sidste forretningsudvalgsmøde – en ros for at have rigtig god orden i talrækkerne.

Jeg håber også, I alle sammen glæder jeg over den flotte hjemmeside og ikke mindst alle de gode informationer den formidler. Så, tak også til Kommunikation & Indsamling for stor professionalisme med vores samlede udtryk og gode resultater i fundraisingarbejdet.

Også tak til Andreas Kamm, der er som et fyrtårn - ikke kun på grund af højden - men altid velforberedt og saglig er han en solid forankring og fortaler for flygtningenes sag.

8. Afslutning

Til slut vil jeg gerne fortælle om Nicolai Bangsgaard, der for tre måneder siden kom hjem fra en cykeltur. Nicolai Bangsgaard har egentlig ikke noget at gøre med Flygtningehjælpen eller vores arbejde, men alligevel kan hans cykeltur - efter min mening - godt bruges til noget. Det blev en temmelig lang tur. Faktisk cyklede han 62.000 kilometer – og han nåede gennem 53 lande. Nicolai er ikke nogen sprinter, så det tog ham 4 år. Hans formål med turen var ikke frisk luft eller motion, som når vi andre cykler afsted, men han ønskede at forstå så meget som muligt af menneskers liv på jorden.

Kort efter hjemkomsten spurgte en journalist ham, hvad essensen af turen var, og hvad det er, der binder menneskeheden sammen. Han tænkte sig godt om. 62.000 kilometer og 4 år skulle nu sammenfattes på en punchline, som en journalist kunne anvende i sin travle jagt på nyheder og deadlines.

Det gennemgående træk, svarede Nicolai Bangsgaard, var, at overalt, hvor han kom, mødte han kun gæstfrihed og imødekommenhed. Ikke en eneste gang blev han snydt, røvet eller afvist, og han følte sig aldrig utryg.

For ham var det livsbekræftende, at verden langt fra var fyldt med de konflikter og spændinger, som man nogle gange får indtryk af. Det var en forsvindende lille del af menneskeheden, der var beskæftiget med uro, religiøse kampe og kulturelle konflikter. Det levede liv for verdens almindelige borgere er på mange måder lige som det, vi kender i Danmark. Det er løgn, når nogle siger, at verden er fuld af ondskab.

Videre sagde Nicolai Bangsgaard, at vejen til forståelse og accept er at sætte sig lidt ind i den lokale kultur. En ren dansk analyse af omgivelserne slog ikke altid til, men ved lidt nærmere undersøgelse af lokale traditioner og skikke så blev vejen banet til samvær og accept.

Det udgangspunkt, Nicolai Bangsgaard har, er også vores grundlag i Flygtningehjælpen - både professionelle og frivillige viser gæstfrihed, indlevelse og imødekommenhed. Den visdom, som Nicolai Bangsgaard har fundet, vil vi gerne gøre til vores - og formidle den videre -, også selv om vi ikke alle klarer den lange cykeltur.

Tak for opmærksomheden. Spørgsmål og debat er velkommen.

SGM/24.05.10